

Aktuelt om finansiell rapportering

Formålet med denne spalten er å gi løpende oppdatering på aktuelle og sentrale spørsmål om finansiell rapportering. Det vil kunne være nye standarder eller tolkninger fra IASB eller NRS, men også relevante uttalelser gitt av regulerende myndigheter,

eller kommentarer til andre relevante utviklingstrekk med betydning for norske foretaks finansielle rapportering.

En regnskapsfaglig spesialistgruppe i EY er forfattere av spalten. Dette

nummerets spalte er forfattet av cand. oecon. og siviløkonom Robert Madsen. Robert Madsen er tilknyttet den nordiske IFRS-desken i EY og er medlem av EYs globale IFRS-gruppe for finansielle instrumenter.

Nytt høringsutkast:

Klassifisering og måling av finansielle instrumenter

IASB har nå ferdigstilt en gjennomgang etter implementeringen av prinsippene for klassifisering og måling av finansielle instrumenter («Post-Implementation Review» eller PIR). I et nylig publisert høringsutkast foreslås det endringer eller klargjøringer på flere områder. Noen forhold vil bli ytterligere vurdert på et senere tidspunkt.

Cand.oecon./siviløkonom
Robert Madsen
Associate partner EY

Gjennomgang etter implementering av IFRS 9

IFRS 9 *Finansielle instrumenter – innregning og måling* hadde pliktig virkningstidspunkt i 2018 for de fleste selskaper. IASB gjennomfører for tiden en gjennomgang etter implementering av standarden. PIR for IFRS 9 gjennomføres i tråd med utviklingen av standarden i tre deler: klassifisering og måling, nedskrivning og sikringsbokføring. PIR-prosessen for klassifisering og måling er nå ferdigstilt ved publisering av vurderinger og tiltak («Report and Feedback Statement») i mars 2023. Straks etter ble det også publisert

høringsutkast med forslag til endringer og klargjøringer på enkelte områder.

Foreslåtte endringer

Omfanget av lån med en rente som er indeksert til ESG («Environmental, Social and Governance»)-faktorer har vært økende i flere år. Et eksempel kan være et utlån med fast eller flytende rente, hvor renten blir redusert med fem basispunkter dersom låntager møter visse ESG-mål som er spesifisert i kontrakten. Hvorvidt slike utlån møter kriteriene for å bli målt til amortisert kost har vært omdiskutert og er noe som IASB mener det haster å avklare gjennom standardsetting. IASB mener at det også haster å avklare forhold knyttet til fraregning av kundefordringer og leverandørgjeld når disse gjøres opp gjennom elektroniske betalingssystemer. Dette spørsmålet har tidligere vært vurdert av IASBs fortolk-

ningsorgan IFRS IC, men ble tatt inn i IFRS 9 PIR-prosessen basert på hørings svar til foreløpige agendabeslutning. Høringsutkastet omfatter i tillegg noen mindre presserende forhold. Dette gjelder opplysninger om egenkapitalinstrumenter som måles til virkelig verdi over OCI (Other Comprehensive Income) og avklaringer knyttet til kontraktsmessig sammenknyttede instrumenter.

Lån med ESG-faktorer og amortisert kost-måling

Etter IFRS 9 skal en finansiell eiendel måles til amortisert kost bare dersom det har vilkår som er forenlige med en grunnleggende låneavtale («basic lending arrangement») og eiendelen inngår i en forretningsmodell som innebærer å holde instrumentet for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer. For at en finansiell eiendel skal vurde-

res å være en grunnleggende låneavtale, må den ha kontraktmessige kontantstrømmer som utelukkende er betaling av hovedstol og renter («solely payment of principal and interest» eller SPPI). Spørsmålet som har vært diskutert i forhold til utlån med ESG-indeksering i renten, er om disse kan måles til amortisert kost, eller om ESG-indekseringen er et brudd med SPPI-vilkårene slik at lånene skal måles til virkelig verdi over resultatet.

Foreslått klargjøring

I høringsutkastet forslår IASB å klargjøre at justeringer i renten for betingede hendelser som er spesifikke for låntaker, kan være konsistente med SPPI, men at justeringer i renten for betingede hendelser som ikke er relatert til låntaker, ikke er det. IASB foreslår også å innarbeide to eksempler relatert til ESG-indeksering i rente for å tydeliggjøre prinsippene, hvorav det ene har generelle indekser som ikke møter SPPI-vilkårene, mens det andre har selskapsesifikke faktorer som møter vilkårene. Klargjøringene er ment å gi veiledning for alle betingede betalinger, og ikke bare betalinger som er betinget av ESG-faktorer. IASB foreslår også at det etableres tydelige krav om opplysninger om betingede betalinger slik at brukere av regnskappene bedre kan forstå et selskaps eksponering i instrumenter med betingede betalinger.

Kontanter i betalingssystemer

Diskusjonen om kontanter i betalingssystemer gjelder oppgjør av finansielle eiendeler og forpliktelser generelt, men er kanskje mest aktuelt for kundefordringer og leverandørgjeld. IFRS ICs vurderinger var i første rekke knyttet til fraregning av kundefordringer ved oppgjør gjennom elektroniske betalingssystemer, men innsigelsene mot foreløpig agendabeslutning var i stor grad knyttet til fraregning av leverandørgjeld. IASB foreslår derfor i høringsutkastet, som en endring som er avgrenset til oppgjør gjennom elektroniske betalingssystemer, at leverandørgjeld kan fraregnes før den er gjort opp («settled») i tråd med gjeldende kriterier i standarden når visse vilkår er

oppfylt. Disse kriteriene omfatter at selskapet ikke har mulighet til å stoppe den elektroniske betalingen, at selskapet ikke har tilgang til pengene etter at betaling er iverksatt og at risikoen knyttet til den elektroniske betalingen er uvesentlig. Kundefordringer skal fortsatt fraregnes når betalingsforpliktelsen er oppgjort i tråd med dagens regler.

Egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over OCI

For egenkapitalinstrumenter som utpekes til måling til virkelig verdi over OCI, skal verdiendringer ført over OCI ikke reklassifiseres til resultatet ved fraregning. I PIR-prosessen har enkelte stilt spørsmål ved om IFRS 9 bør endres på dette området, slik at realiserte gevinster og tap skal reklassifiseres til resultatet ved fraregning av egenkapitalinstrumentene. IASB fant ikke overbevisende argumenter for å endre dagens regnskapsføring. De foreslår imidlertid ytterligere krav om opplysninger om virkelig verdi på slike instrumenter, og inneværende periodes gevinster og tap på disse.

Kontraktmessig sammenknyttede instrumenter

IFRS 9 inneholder særskilte bestemmelser om klassifisering av instrumenter som er sammenknyttede ved kontrakt («contractually linked instruments»). Dette er typisk verdipapiriseringstransaksjoner, hvor kontantstrømmer fra en underliggende portefølje av instrumenter fordeles med ulik prioritet til transjer av gjeld på en slik måte at det medfører ulik eksponering i kreditttrisikoen i underliggende portefølje for de ulike transjene. Respondenter i PIR-prosessen etterlyste klargjøring i disse bestemmelsene, samt klargjøring i forhold til avgrensningene mot bestemmelser om finansielle eiendeler uten regressrett («non-recourse assets»). IASB har foreslått klargjøring av disse forholdene i høringsutkastet.

Forhold som planlegges vurdert senere

Respondenter i PIR-prosessen påpekte en rekke utfordringer knyttet til anvendelsen av bestemmelsene om modifise-

ring av finansielle instrumenter, og da spesielt modifisering av finansielle eiendeler. Det samme gjaldt anvendelsen av effektiv rente-metoden blant annet ved estimatendringer. Siden begge disse forholdene har koblinger til nedskrivninger av finansielle eiendeler, vil disse innspillene bli nærmere vurdert i forbindelse med PIR for nedskrivning.

Forretningsmodell-test

For å kvalifisere til måling til amortisert kost må en finansiell eiendel, i tillegg til å møte SPPI-kriteriene, være holdt i en forretningsmodell som innebærer at instrumentet holdes for å motta kontraktmessige kontantstrømmer. Flere forhold har vært diskutert vedørende forretningsmodell-testen i PIR-prosessen, men IASB har ikke foreslått noen endringer på dette området, ut fra at testen vurderes å fungere som forutsatt. Amortisert kost-måling innebærer imidlertid at verdiendringer som ikke skyldes kreditttap, slik som verdifall som skyldes renteøkninger, ikke resultatføres. Når Silicon Valley Bank krasjet, hadde banken ikke resultatførte verdifall på obligasjoner målt til amortisert kost av en størrelse som ville ha medført at egenkapitalen i hovedsak hadde vært tapt dersom verdiendringene hadde vært resultatført. Fordelene og ulempene ved amortisert kost-måling sammenholdt med måling til virkelig verdi over resultatet var sterkt debattert i kjølvannet av finanskrisen. Dagens makroforhold med økte renter og verdifall på instrumenter med fast rente kan resultere i at denne debatten blusser opp igjen.

Videre fremdrift for IFRS 9 PIR

Frist for høringsvar for de foreslåtte endringene for klassifisering og måling er 19. juli 2023. PIR-prosessen for nedskrivning ble igangsatt høsten 2022 og det forventes at IASB vil publisere en høring basert på identifiserte forhold («request for information») i mai 2023. Det er foreløpig ikke angitt en tidsplan for PIR for sikringsbokføring.